Житомирські літературознавчі студії. 2013. Вип. 7. С. 165-173.

УДК 82.161.2 – 2 (Кочерга)

Валентина ШКОЛА,
кандидат філологічних наук, доцент
(Бердянський державний педагогічний університет)

КАЗКОВІ СЮЖЕТИ П'ЄС ІВАНА КОЧЕРГИ

У статті аналізуються вияви казкового сюжету в п'єсах І. Кочерги. Простежено особливості трансформації письменником сюжетів фольклорного походження.

Ключові слова: казка, сюжет, мотив, трансформація.

У художній тканині драм Івана Кочерги наявні елементи, які мають традиційне походження. Мар'яна Шаповал слушно відмітила, що більшість п'єс драматурга вибудувані з використанням фольклорного інтертексту [9, с. 123]. Серед них вирізняються казкові архетипні сюжети та мотиви. Наталя Кузякіна вказала на факт маскування автором романтичного казкового сюжету [5, с. 35], Тетяна Свербілова зазначила: «Драматург І. Кочерга розробляв переважно жанри романтичної казки у поєднанні з мелодрамою та водевілем …» [7, с. 9].

Вкоріненість у фольклорній культурній моделі засвідчують сюжети творів І. Кочерги «Вигнанець Вагнер», «Фея гіркого мигдалю», «Алмазне жорно», «Свіччине весілля», епізоди п'єс «Марко в пеклі», «Майстри часу», «Підеш – не вернешся», «Натура і культура». Деякі з них можна трактувати як варіації казкового сюжету «Рятівниця» – так його називає Т. Зінкевич-Євстигнеєва [2, с. 148]. Мета нашої розвідки – проаналізувати елементи казкового сюжету «Рятівниця» у п'єсах Івана Кочерги.

Казкові елементи наявні в п'єсі «Фея гіркого мигдалю» (1925): герой вирушає в дорогу в пошуках потрібного предмета. В'ячеслав Брюховецький називає сюжет твору анекдотично-водевільним, вбачаючи в цьому вплив французького драматурга О. Скріба, п'єси якого були популярними в часи студентської юності українського письменника [1, с. 12]. Центральною постаттю «Феї гіркого мигдалю» є граф Роман Бжостовський – «потомок славетного роду, гербовник герба «стремени», власник замків на Віслі, палаців у Кракові та Варшаві» [4, с. 58]. Рідним своїм краєм він називає Україну – батьківщину його матері-козачки:

> **Двігубський.** Як?.. Граф Бжостовський вважає за свою отчизну Україну?
> **Невседомський**. Цей мужицький край?
> **Бжостовський**. Мужицький? О, ні, панове, – козацький, лицарський край: край, де кожний крок землі напоєний кров'ю вільного, сміливого народу. Такою отчизною варт пишатись [4, с. 57].

У дитинстві в Ніжині Роман їв печиво, яке й стало предметом його теперішніх пошуків: «Нехай це мрія, але я її знайду. Це мрія про любу дівчину рідної України. З її рук я дістану це чарівне печиво… » [4, с. 59]. У пошуках марципана юнак об'їхав багато європейських міст, спробував

© Школа В., 2013

безліч тістечок, печива, вивчив їх рецепти. Він приїхав на Україну, до Ніжина, поблизу якого – у селі Носівка (батьківщина автора – В. Ш.) – розташовані його володіння.

На своєму шляху Бжостовський зустрічається з перешкодами, які акумулює його управитель Пшеменський. Герой бореться зі спокусами в особі господині цукерні Францишки Копчинської. Помічницею графа є дівчина Леся, названа ним феєю гіркого мигдалю. Леся також є помічницею селян Носівки, яких за німої згоди запального графа його управитель-пройдисвіт продає поміщику-самодуру із далекої Оренбурзької губернії.

Саме Леся «розкриває» графу очі і на його підопічних, і на нього самого. Вона зупинила Бжостовського на «безпутній дорозі» (так він охарактеризував свій життєвий шлях) [4, с. 111]. Юнак, дякуючи дівчині за те, що йому «вернули честь і спокій» [4, с. 111], просить її руки. Так у п'єсі реалізується мотив бідної сирітки-Попелюшки (Леся проживала в господі свого безвольного дядька – військового писаря Дзюби, його деспотичної дружини та їхніх дочок Клавочки й Нюточки).

Граф Бжозовський допоміг Лесі, а вона – йому. Отже, Іван Кочерга розробляє казковий мотив: один допомагає іншому, а той, у свою чергу, стає йому в пригоді. Цей мотив став визначальним у п'єсі «Вигнанець Вагнер», а також був задіяний у низці наступних творів драматурга: «Свіччине весілля», «Алмазне жорно», «Марко в пеклі» та інших. Важливо, що граф постає в образі несвідомого «місіонера» – його приїзд змінив становище селян через втручання дівчини-помічниці.

Таким чином, аналізований твір Івана Кочерги можна віднести до різних категорій п'єс: про каяття грішника, про допомогу один одному. Але зважаючи на те, що мотив пошуку предмета, який акумулює в собі пам'ять про дитинство, про матір, про батьківщину, у творі є визначальним, варто розглядати комедію «Фея гіркого мигдалю» як п'єсу з казковим сюжетом пошуків потрібного об'єкта. Також у п'єсі простежується мотив «Рятівниця».

В основу п'єси «Алмазне жорно» (1927) покладена розроблена вже раніше у «Феї гіркого мигдалю» сюжетна ситуація пошуку чарівного об'єкта, на цей раз – коханої людини. Паралельний пошук ведуть дві дівчини: Стефанія Бражник і графиня Брагінська. Третя героїня твору – дівчина Лія, переконана в загибелі свого нареченого Лейзера. Слова дівчини, яка перебуває в критичному психологічному стані: «Як замерзли мої бідні босі ніжки… Я шукала в полі квіток, але пов'яли всі мої квітки…» [4 с. 123], свідчать про її безмірні страждання, наругу над нею. Підсвідомо дівчина прагне жіночого щастя, на що вказують пошуки нею – босоніжкою – черевичків. Адже, як зауважують етнографи, нога людини співвідноситься з «низом» антропоморфної моделі світу. А «низ» несе в собі ідею зачаття, народження [8, с. 445]. Лія від страждань, викликаних загибеллю рідних, втратила розум. Стеся має знайти коштовний камінь, який єдиний може врятувати життя її коханого. Вона має двадцять днів на пошуки алмаза: за

«великість та через плескувату форму його прозвано “алмазне жорно”» [4, с. 115]. Дівчина пройшла дорогою наруги, принижень, страждань і знайшла алмаз, який і врятував Василя Хмарного. Але в страшній розпуці, подібно до Лії, вона втрачає розум. Графиня Брамінська шукає зниклого юнака, який вирвав її з рук гайдамаків, врятувавши честь і життя дівчини.

У Стесі та Лії були помічники: сміливий Макосій, чесний і правдивий Дубровський, мудрий і всепрощаючий Цвікловіц. Графині бракувало такого помічника, а її перебування в товаристві нареченого – графа Ружинського, який позаочі називав її «навісноголовою» [4, с. 147], тільки підкреслює потребу в мудрому пораднику. Графиня Брамінська зустрілася із своїм рятівником. Проте, коли дівчина з’ясувала, що це не був омріяний нею іноземний лицар, а Лук’ян Ілько – музика-гайдамака, вона відмовилася визнати в ньому свого рятівника, тим самим віддаючи невинного на загибель, адже його звинувачували в убивстві і ґвалтуванні. Таким чином, автор руйнує казковий мотив вдячного помічника (один допомагає іншому, який пізніше допоможе йому).

Ілько жив, сподіваючись на зустріч із коханою Гельцею: «…і тільки одного бажає душа – знов, хоч на хвилину, побачити її, тільки побачити… а потім хоча б і вмерти» [4, с. 131]. Її подарунок – золотий наперсток – був найдорожчою для нього річчю. І коли жадана дівчина зрадила його, юнак розуміє, що причиною є її панська пиха, тому в дівчині він розмежовує кохану і графиню:

> **Ілько** *(до Брамінської з презирством).* Прощавай, ясновельможна графине. *(Зараз же ніжно.)* Прощавай і ти, Гельцю, дівчино з золотим наперстком, що пригорнулася в одній льолі в мене на грудях в ту чудову ніч… [4, с. 159].

За свою зраду Гельця була покарана: вона постійно відчувала докори сумління. Графиня живе із розумінням «содіяного» та розкаянням за це:

> **Ружинська** *(лагідно).* Я знаю, що я заслужила своє лихо і мушу терпіти. (…) Самотня, темної ночі, крадькома можу я плакати та молити прощення за тяжкий мій гріх, за те, що зреклася свого збавителя, за те, що оддала катам того, хто врятував життя моє і честь [4, с. 170].

Іншу модель жіночої поведінки демонструє Лія, котра прагне допомогти своєму бідному, убогому, скаліченому нареченому, якого довго вважала загиблим.

Отже, у п’єсі «Алмазне жорно» автор подав три різні жіночі типи: Стеся, яка здійснює неможливе задля визволення свого коханого; Лія, яка з радістю приймає свого нареченого, що перебуває у не найкращій фізичній формі; Гельця, яка віддала на смерть невинного тільки тому, що його образ не збігся із омріяним нею. Алмазне жорно пов’язане тільки з однією сюжетною лінією: «Стеся – Василь», а лінії інших дівчат є лише дотичними. Але пошуки ведуть усі троє, тому твір можемо віднести до числа п’єс, у яких розробляється мотив пошуку.

Мотив виконання тяжкого завдання – у центрі створеної 1928 р. п'єси «Марко в пеклі». Головний герой – уповноважений особливого відділу Червоної Армії Марко (прикметно, що, незважаючи на таку посаду, персонаж означений лише іменем) – подібно до казкового героя, отримує тяжке завдання. Протагоніст Івана Кочерги має знайти і повернути 26 вагонів з армійським вантажем. Шлях цього пошуку важкий: «Два тижні я товчусь по всій залізниці, як Марко по пеклу, шукаючи наших вагонів… що вкрали ці мерзавці. Два тижні я не роздягався, не вмивався, не спав…» [4, с. 189]. І ніби в нагороду за пройдені випробування і перебуті страждання він отримує помічника – дівчину Марусю, яка дає інформацію про зниклі вагони. Марко, в свою чергу, сам стає помічником, взуваючи безпритульного хлопця Хламушку.

Одночасно з'являються лиходії – крадії вагонів у Червоній армії, пізніше – накладних на ці вагони у Марка, який, захворівши на тиф, позбавлений можливості завершити розпочате. І наступна дія будується на мотиві пошуку потрібного предмета, яким є ці накладні. У стані хворобливого марення Марко переноситься в потойбічний світ. Використання драматургом такого прийому В. Брюховецький пояснює впливом на автора творів німецьких романтиків, а також популярних у 20-ті роки XX століття інсценізацій «Енеїди» Івана Котляревського та «Вія» Миколи Гоголя [1, с. 16].

Навіть перебуваючи на останній станції перед пеклом та в самому пеклі, справжній воїн продовжує виконувати поставлене перед ним завдання. Негероїчний Спринцовка (промовисте прізвище фельдшера) турбується про життя підопічного, а герой-Марко, незважаючи на свій стан, загрожує ворогові:

> Спринцовка стукає, але з віконця вибухає сніп полум'я – Спринцовка відскакує з криком.
>
> **Марко.** А! То це вже чортові фіглі! Невже вони гадають злякати дитячими феєрверками того, хто бачив ураганний вогонь під Ковелем або на Карпатах. Зараз же верніть мені мої вагони та накладні! (*Злісно грюкає в зачинені віконця)* [4, с. 203].

Вчинки персонажа Івана Кочерги перегукуються з руйнівними діями протагоніста п'єси «Слово про збурення пекла»: Христос, спустившись у потойбіччя, нищить збудоване там.

Фронти Першої світової війни були тим ініціальним простором, який сформував Марка-воїна і партійця. А вже простір пекла дозволив розкритися його воїнській доблесті й відвазі. Навіть у пеклі Марко продовжує агітувати, мітингувати, його мова виповнена тогочасною фразеологією: «Комунізм розіб'є всі грати і зруйнує всі пекельні ворота цілого світу» [4, с. 210].

> **Марко** *(не слухаючи, до чортів).* Ви самі винні, що з вас знущаються, що вас визискує всяка сволота, – вас примушують працювати по 18 годин, ви не

> маєте жодного дня відпочинку, вам не дають можливості культурного розвитку … [4, с. 225].

Функціями помічника – провідника в потойбіччі – наділений безпритульний хлопець, якого раніше Марко виручив із біди. Тепер уже Хламушка стає Маркові у пригоді, бере на себе місію учителя і керівника, навчаючи його правил поведінки в пеклі.

Пекельна цариця Ліліт, обіцяючи повернути вкрадені накладні, ставить перед Марком завдання (цим вона нагадує царицю Савську, з якою її іноді ототожнювали, – котра загадками випробовувала царя Соломона): «Але в пеклі свої закони, і ти мусиш їх поважати. Твої накладні у дванадцятої жінки зліва, якщо ти не помиляєшся в лічбі, вони твої – і жінка, й накладні» [4, с. 230]. Знання / поради, отримані від хлопця, допомогли Марку при виконанні тяжкого завдання: «А бодай вас! Здумав! Треба лівою рукою (одразу хапає папери лівою рукою і з тріумфом підіймає вгору). Маю!» [4, с. 231]. Діставши предмет пошуків, Марко, щоб повернутися з пекельного світу, має виконати ще друге тяжке завдання: із ряду пекельних жінок виокремити земну жінку – проводирку. І в цьому йому допомогли поради вдячного помічника Хламушки. Третім завданням Марка було назвати пароль – «ключ для вороття» [4, с. 232]. Проте, спокусившись вином (про це він не був попереджений, бо вино, очевидно, цариця пропонувала не всім, а лише обраним), він забув свій пароль. Як вказує В. Пропп, спробувавши їжі, призначеної для мертвих, прибулець остаточно залучається до їхнього світу [6, с. 54]. Крім того, Марку належало побороти спокуси, які втілювала цариця Ліліт, «чудової краси жінка в шикарному вбранні червоного шовку паризької моди, з лорнетом у руці» [4, с. 208]. Цариця відкриває перед Марком інші перспективи:

> **Ліліт**. Невже ж він такий сміливий, що не злякався самого пекла! О, якби він здобув для мене мій рідний Смарагд, чарівну країну моєї молодості. Чудовий, прекрасний Смарагд, де я була такою щасливою, коли ще не стала бездольною царицею цього хмурого пекла … [4, с. 209].

У європейській літературі Відродження та Середньовіччя Ліліт – прекрасна, спокуслива жінка. Володіння країною Смарагду вказує на її ототожнення з царицею Савською. Тобто перед юнаком відкривалася можливість, залишивши громадські справи, отримати прекрасну жінку, – відвоювавши для неї її батьківщину (Смарагд, вільною принцесою якого раніше була Ліліт, тепер опанували гноми). Марко поборов цю спокусу, на відміну від героя драми Івана Дніпровського «Яблуневий полон», який у подібній ситуації був переможеним.

У боротьбі зі спокусою, яку втілювала Ліліт, Марко залучився допомогою Марусі, яка з'явилася в пеклі, щоб врятувати коханого. Ім'я цієї дівчини було обране Марком як пароль для виходу із пекла. В. Пропп указував на те, що ім'я є тим словом, яке повинен знати ініційований, щоб

потрапити в царство мертвих: герой або вимовляв магічне слово, яке відкривало йому вхід до іншого царства, або приносив жертву [6, с. 50].

Отже, виконавши низку тяжких завдань, поборовши спокуси, Марко повертається переможцем. Успішно пройшовши ініціацію, повернувся «Марко – здоровий і веселий, у літньому військовому вбранні» [4, с. 239].

Зміни відбулися і в житті актриси Марусі та безпритульного Хламушки. Хлопець, пройшовши через пекло, де він виявив себе як помічник, який допомагав у проходженні ініціації (Марку, Марусі), після повернення мріє потрапити в червоноармійський полк. Адже, як зауважував В. Пропп, обряд посвячення був одночасно обрядом прийняття до союзу [6, с. 72]. Хлопець змінився й зовнішньо: «Увіходить Хламушка в новому незвичайному вигляді, чисто вимитий, у новенькому червоноармійському одязі» [4, с. 240].

Маруся залишила хворого батька і з власної волі потрапила до «чужого» простору. Вона вирушила за Марком у саме пекло, щоб звільнити коханого від злих чар. Нонна Копистянська прикладами такого добровільного переселення в чужий простір – простір коханого – називає Русалочку Ганса Крістіана Андерсена та Мавку Лесі Українки [3, с. 91]. У потойбічному царстві дівчина пройшла через страждання: з неї насміхалися пекельні жінки, вона побачила коханого у товаристві суперниці:

> **Маруся** *(виходить на естраду).*
> Ой Марку, Марку, нащо мені зрадив,
> Нащо забув ти, як мене звати?
> Чи не для тебе пішла на муку –
> З пекельної неволі тебе визволяти… [4, с. 239].

Але своєю появою в пеклі дівчина нагадала коханому пароль для виходу з царства мертвих – для нього вона зіграла роль помічника. Тому після завершення лунає славословіє переможниці:

> **Марко.** (…) Це вона, ця дівчина, врятувала і наші вагони, і мене. Якби не вона, не побачив би я більш білого світу. Це вона відволала мене од сипняку і од смерті (…) [4, с. 239].

За свою допомогу червоноармійцеві, допомогу хворому Маруся отримує винагороду:

> **Марко.** Це не неволя. (Знов бере Марусині руки.) Це товариш і друг на все життя [4, с. 240].

Отже, головні персонажі твору пройшли різні типи обряду ініціації. Для Марка він полягав у виконанні тяжких завдань, боротьбі зі спокусою. На відміну від громадської мети, якій служив Марко, Маруся вирушає в дорогу, керуючись особистими почуттями. Дівчина одночасно відбуває випробування (пройшовши через страждання) і постає у функції помічниці ініційованого. Функція помічника покладена і на Хламушку, який після

ініціації не лише зовнішньо змінюється, а й прагне долучитися до пануючого табору. Таким чином, пройшовши обряд посвячення, герої засвідчили свою готовність вирушити «через вогонь і боротьбу до нового життя!» [4, с. 241].

Поєднавши реальне та фантастичне (марення), Іван Кочерга продовжив пошуки українських драматургів у жанрі драми-феєрії. Він подав власну версію народної легенди про сходження Марка до пекла (цей мотив розробив Олекса Стороженко в повісті «Марко Проклятий»).

У п’єсі «Марко в пеклі» Івана Кочерги, як і в інших творах драматурга, наявні казкові мотиви, пов’язані з виконанням важкого завдання: пошуки потрібного предмета, вдячний помічник. Ці мотиви притаманні й драматичній поемі «Свіччине весілля» (1930), у якій на тлі історичних подій – заборони литовської влади палити світло в Києві – та припущення автора: «…не бачачи пуття в двадцятирічних скаргах великим князям, київські ремісники і городяни не витримали й активно запротестували проти знущання», – розгортається особистісна лінія: Маланка – Іван Свічка. З їхнім весіллям драматург «зв’язав перипетії драми і самої боротьби ремісників за світло».

У творі розробляється казковий мотив пошуку чарівного предмета – світла (чи радше – грамоти литовського воєводи, за якою киянам дозволяється палити світло). Грамота знаходиться у Воєводи, якого його антагоністи ототожнюють із князем тьми [4, с. 327]. За цією грамотою-дозволом до Воєводи звертаються три персонажі: його дружина Гільда (автор наголошує не так на її іноземному походженні, як на соціальній приналежності – із моравських зброярів), війт Шавула (його робітники погрозами змушують звернутися за дозволом) та зброяр Іван Свічка. Саме йому вдалося здобути грамоту. Персонаж Івана Кочерги діє подібно до міфічного героя – викрадає цю грамоту. При цьому автор застосовує широко вживаний ним казковий мотив вдячного помічника (один допомагає іншому, який пізніше допоможе йому). Дістати грамоту допомогла Гільда, яку він раніше виручив і з біди. Крім того, подібність дійових осіб твору Івана Кочерги до фольклорних персонажів простежується і за іншою ознакою: у казці роль героя є пасивною, бо, як зауважує Володимир Пропп, за нього все здійснює помічник [6, с. 149].

Гільда.
…Ось де він!
Так, так, це він, славетний привілей,
Та грамота князівська, що дає
Киянам світло… Ось вона… Бери.
(Подає грамоту Свічці).
Хай буде це подякою моєю
За вогник той що ти колись дістав
І засвітив в моєму ліхтарі…
Недурно ж ми з тобою родом рівні –
Бо ти зброяр – я зброярівна.
Тепер тікай [4, с. 366].

У нагороду за здобуту грамоту робітники проголошують Свічку своїм війтом, прогнавши колишнього (так драматург задіює ще один казковий мотив: зміна царя, – тим більше, що славославлять Свічку на його осяяному свічками весіллі). Таким чином, у художню тканину твору автор вводить обряд весілля. Колишній війт, прагнучи повернути втрачені позиції, приходить з військовими, які й арештовують Свічку, звинувачуючи його в крадіжці. Вчинок війта характеризується робітниками як дії Юди. У їхніх очах він повністю десакралізувався.

Так розгортаються основні події першої сюжетної лінії твору, друга ж пов'язана з постаттю дружини Івана – Меланки. Опрацьовуючи цю лінію, автор звертається до іншого казкового мотиву, також неодноразово ним розроблюваного – виконання важкого завдання. Меланка, щоб врятувати коханого, вітряної осінньої ночі повинна принести через місто до в'язниці запалену свічку. Перипетії її страдницького шляху нагадують дорогу Стефанії Бражник із «Алмазного жорна», яка має знайти чарівний предмет. На цьому шляху Меланка, подібно до Стесі, зустрічає як помічницю (Гільду), так і перешкоду (князя Ольшанського). Проте, подібно до Стесі, Меланка виконала поставлене завдання.

Ольшанський теж має виконати важке завдання – здобути дівчину, яку покохав. Для досягнення мети герой не гребує ніякими засобами: перейнятий пристрастю, князь ладний звернутися за допомогою до володарів потойбіччя. Зневаживши закони, він ставить Меланку перед вибором: дівоча честь – життя коханого.

Меланка, яка виконала свою місію і донесла свічку, що мала б врятувати коханого, стала символом повсталих киян, котрі клянуться виконати свою місію – збройно вибороти право на світло і запалити свічку «на помсту та на волю», як каже Свічка, «На честь її по цілому геть місту / Засвітимо весільні ми огні!».

Таким чином, дійові особи твору (Меланка, Іван Свічка, Шавула, князь Ольшанський) виконують важкі завдання: донести свічку, добути грамоту, дівчину. При цьому тяжкі випробування лягають саме на дівочі плечі: на своєму шляху Меланка перебороля багато перешкод (створених як стихією, так і людьми), витримала низку випробувань.

У фіналі твору ремісники, визволяючи Свічку, запалюють князівський палац – так здійснюються передбачення юнака:

А не віддасть добром, то візьмем силою –
Об заграву шляхетського їх замку
Тоді засвітим наші каганці [4, с. 318].

Твір можна трактувати і в ширшому контексті – як перемогу світла над темрявою.

Отже, у п'єсах «Фея гіркого мигдалю», «Алмазне жорно», «Свіччине весілля» Іван Кочерга розробляв казковий мотив виконання важкого завдання, дотичними до якого є мотиви пошуку і вдячного помічника.

Література:

1. Брюховецький В. Іван Кочерга / В'ячеслав Брюховецький // Кочерга І. А. Драматичні твори / І. А. Кочерга; упоряд. В .С. Брюховецький, М. М. Острик. – К. : Наук. думка, 1989. – С. 5-26.
2. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Тайный шифр женских сказок. Сокровищница подсказок для психолога и сказкотерапевта / Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева. – СПб : Речь, 2006. – 272 с.
3. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія / Н. Х. Копистянська. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.
4. Кочерга І. А. Драматичні твори / І. А. Кочерга; упоряд. В. С. Брюховецький, М. М. Острик; вст. ст. В. С. Брюховецького. – К. : Наук. думка, 1989. – 736 с.
5. Кузякіна Н. Драматург Іван Кочерга. Життя, п'єси, вистави / Наталя Кузякіна. – К. : Радянський письменник, 1968. – 260 с.
6. Пропп В. Я. Исторические корни волшебной сказки / В. Я. Пропп. – Л. : Изд-во Ленинградского государственного ордена Ленина университета, 1946. – 340 с.
7. Свербілова Т. П'єси Івана Кочерги та проблема визначення соцреалізму як масової культури / Тетяна Свербілова // Слово і Час. – 2006. – № 10. – С. 8-21.
8. 100 найвідоміших образів української міфології : довідник. – 2-ге вид., випр. й доп. / ред. О. Таланчук. – К. : Автограф; Книжковий дім «Орфей», 2007. – 460 с. – (100 найвідоміших).
9. Шаповал М. Інтертекст у світлі рампи: міжтекстові та міжсуб'єктні реляції української драми : монографія / Мар'яна Шаповал. – К. : Автограф, 2009. – 352 с.

Валентина Школа. Сказочные сюжеты пьес Ивана Кочерги

В статье анализируются элементы сказочного сюжета в пьесах И. Кочерги. Рассматриваются особенности трансформации писателем сюжетов фольклорного происхождения.

Ключевые слова: сказка, сюжет, мотив, трансформация.

Valentyna Shkola. The Fairy-Tale Plots of I. Kocherga's Plays

The author of the article analyzes the elements of a fairy-tale plot in I. Kocherga's plays. The features of writer's transformation of folk origin plots are traced.

Key words: fairy tale, plot, motif, transformation.